

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์โดยทำการวิจัยกับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาเรื่อง “นิเวศวิทยาบนบก” “องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม” และ “โครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ระดับปริญญาตรี ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรพลวิจัย (Subjects)

พลวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 152 คน
2. นิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาสภาวะแวดล้อมของเรา (Our Environment รหัสวิชา 093151) และนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยโยนก ที่ลงทะเบียนเรียนวิชามนุษย์ และสิ่งแวดล้อม (Man and Environment รหัสวิชา SCIE 101) ในภาคต้น ปีการศึกษา 2539 จำนวน 127 และ 183 คน ตามลำดับ รวมประชากรพลวิจัยทั้งสิ้น 310 คน

การคัดเลือกตัวอย่างพลวิจัย

พลวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

ตัวอย่างพลวิจัยกลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และมีประสบการณ์การสอนนิสิตระดับปริญญาตรีอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีอาจารย์ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้รวม 27 ท่าน จาก 13 หน่วยงาน คุณสมบัติเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 27 ท่านดังแสดงในตารางที่ 3.1 (รายนามผู้เชี่ยวชาญและสถานที่ทำงานแสดงในภาคผนวก ฉ)

ตารางที่ 3.1 คุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้เสนอกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับ
ข้อสอบผลสัมฤทธิ์แต่ละข้อได้สำเร็จ

คุณสมบัติ	ระดับของคุณลักษณะ	จำนวน(คน)
เพศ	หญิง	12
	ชาย	15
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	-
	ปริญญาโท	21
	ปริญญาเอก	6
ตำแหน่งทางวิชาการ	อาจารย์	12
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	9
	รองศาสตราจารย์	5
	ศาสตราจารย์	1
ประสบการณ์การสอน (ปี)	1-5	5
	6-10	4
	11-15	2
	16-20	-
	> 20	16
สังกัดของหน่วยงาน	รัฐบาล	17
	เอกชน	4

ตัวอย่างพลวิจัยกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้กลุ่มประชากรพลวิจัยทั้งหมด
รวมจำนวน 310 คน ประกอบด้วย นิสิตระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียน
วิชาสภาวะแวดล้อมของเรา (Our Environment รหัสวิชา 093151) จำนวน 127 คน และนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยโยนก ที่ลงทะเบียนเรียนวิชามนุษย์สิ่งแวดล้อม (Man and Environment :
รหัสวิชา SCIE 101) จำนวน 183 คน ในภาคต้น ปีการศึกษา 2539

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ชนิด ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบของข้อสอบผลสัมฤทธิ์
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมชนิดของกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์
3. เครื่องมือที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มผู้สอบตามความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ เป็นข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาเรื่อง “นิเวศวิทยาบึงนก” “องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม” และ “โครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเองโดยมีลำดับขั้นการสร้าง 3 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์หลักสูตร รายละเอียดของเนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากรายละเอียดในหัวข้อเรื่อง “นิเวศวิทยาบึงนก” “องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม” และ “โครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ดังมีรายละเอียดในภาคผนวก ก ง และ จ ตามลำดับ แล้วกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการเขียนข้อสอบตามเป้าหมายด้านพุทธิปัญญาของกระบวนการสารสนเทศที่เสนอโดย Eggen และคณะ (1978) ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลัก และเนื้อหาเรื่องที่ต้องการทดสอบ ดังนี้

เรื่อง นิเวศวิทยาบึงนก มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในนิเวศวิทยา ระบบนิเวศ โครงสร้างและหน้าที่ของระบบนิเวศวิทยาป่าไม้ ชนิดป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนจนถึงสถานการณ์ของทรัพยากรชนิดต่างๆของไทยในปัจจุบัน เนื้อหาการเรียนการสอนประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงสร้างและหน้าที่ขององค์ประกอบในระบบนิเวศ สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติชนิดต่าง ๆ ของไทยในปัจจุบัน

เรื่อง องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนเพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงการเปลี่ยนแปลงองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ลักษณะการบริหารราชการระดับกรมด้านสิ่งแวดล้อมกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และเพื่อให้ทราบกฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นกลไกหนึ่งของรัฐที่จะดูแลสิ่งแวดล้อม เนื้อหาการเรียนการสอนประกอบด้วย ลำดับการพัฒนาองค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน การแบ่งส่วนการบริหาร และอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมในภาครัฐบาล

เรื่อง โครงการพัฒนาและมาตรการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือและกระบวนการในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจุดอ่อนและจุดแข็งของกระบวนการ

ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เนื้อหาการเรียนการสอนประกอบด้วย ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจสังคมโดยเฉพาะโครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ มาตรการในการตรวจสอบโครงการก่อนการอนุญาตให้มีการดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ข้อดี และข้อบกพร่องในการใช้มาตรการการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่อง

กิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 3 หัวข้อเรื่องนี้ มีการบรรยายโดยผู้สอนและมีการนำเสนอตัวอย่างของโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยใช้สไลด์ ยกเว้นในหัวข้อเรื่องนิเวศวิทยานบกกเท่านั้นที่มีการบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว และมีเอกสารประกอบการบรรยายในแต่ละหัวข้อเรื่อง ระยะเวลาในการเรียนการสอนในแต่ละหัวข้อเรื่องจะทำการสอนเพียง 1 ครั้งเป็นเวลานานประมาณ 3 ชั่วโมง และระยะเวลาที่ใช้ในการสอบแต่ละหัวข้อเรื่องคือ 30 นาที

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อสอบเพื่อพัฒนาดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคการเขียนข้อสอบแบบโลจิก (LOGIQ) ซึ่งมีลำดับการเขียนข้อสอบแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกสารสนเทศที่จะใช้ในการทดสอบ การคัดเลือกแนวคิดสำคัญที่ต้องการทดสอบ การระบุชนิดงาน การเขียนข้อคำถามและการเขียนคำตอบ เลือกมิติการตอบสนองข้อสอบที่ให้ผู้สอบเป็นผู้สร้างคำตอบเอง ซึ่งในขั้นแรกนี้ผู้วิจัยสร้างข้อสอบจำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบซึ่งเป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความตรงกับเนื้อหา ประกอบด้วยผู้สอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปริญญาตรีจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนในเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบ 1 ท่าน อาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาของรัฐ 2 ท่าน และอาจารย์ผู้สอนในสถาบันการศึกษาเอกชน 1 ท่าน แล้วนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาตามค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio:C.V.R.)(Lawshy ,1975)

อัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio : CVR.) คำนวณได้จากสมการ

$$CVR. = \frac{ne - N/2}{N/2}$$

- CVR. : อัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา
 ne : จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าเนื้อหานั้นถูกต้อง
 N : จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

คัดเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (CVR.) เท่ากับ 1.0 ได้ข้อสอบรวมทั้งสิ้น 10 ข้อ เป็นข้อสอบเรื่องนิเวศวิทยานบกก 6 ข้อ ข้อสอบเรื่ององค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม 2 ข้อ และข้อสอบเรื่องโครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม 2 ข้อ แสดงลักษณะเฉพาะของข้อสอบผลสัมฤทธิ์ 10 ข้อ ในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ลักษณะเฉพาะของข้อสอบผลสัมฤทธิ์จำนวน 10 ข้อ ที่ใช้ในการพัฒนาดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

มิตินี้เนื้อหา	ข้อ ที่	การ ทำซ้ำ	การ สรุป	การ สร้างภาพ	การ ทำนาย	การ ประเมิน	การ ประยุกต์ใช้	ค่า C.V.R.
นิเวศวิทยาบนบก								
1. นิยามศัพท์เฉพาะ	1	✓						1
	2	✓						1
2. การจัดจำแนกชนิดและประเภทของระบบนิเวศ	3		✓					1
3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม	4					✓		1
4. หลักการของสมภาวะความสมดุลของนิเวศ	5				✓			1
5. โครงสร้างการทำงานของระบบนิเวศ	6						✓	1
องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม								
1. บทบาทของกฎหมายสิ่งแวดล้อมกับสังคมส่วนรวม	7		✓					1
2. นโยบายของรัฐกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	8			✓				1
โครงการพัฒนา ฯ								
1. หลักการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	9						✓	1
2. คุณภาพของเครื่องมือประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	10					✓		1
รวม 10 ข้อ		2	2	1	1	2	2	-

ขั้นที่ 3 นำข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแล้วไปทดลองสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 45 คน โดยจัดรูปแบบการสอบให้เหมือนกับการสอบจริงทุกประการ ใช้เวลาในการสอบทั้งสิ้น 90 นาที นำคำตอบของนักศึกษาไปตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงโดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

สูตรสำหรับการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient : α)
คือ

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

โดย n คือ จำนวนข้อสอบ

S_i^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

ผลจากศึกษาคุณภาพของข้อสอบ และการทดลองสอบด้วยข้อสอบทั้ง 10 ข้อ พบว่า ข้อสอบทั้ง 10 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบโดยค่าอัลฟาของครอนบาค(Cronbach's alpha)เท่ากับ 0.58 (ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าต่ำเนื่องจาก กลุ่มผู้สอบที่ใช้ในการทดลองสอบนี้เป็นนักศึกษาในสาขาวิชาเดียวกัน และผ่านการเรียนในหัวข้อที่ใช้ในการทดสอบมาแล้ว ทำให้ความแตกต่างระหว่างผู้สอบมีน้อย)

จากลำดับขั้นการสร้างข้อสอบเพื่อการพัฒนาดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบได้เป็นข้อสอบรวมทั้งสิ้น 10 ข้อ ได้แก่ ข้อสอบเรื่องนิเวศวิทยานบก 6 ข้อ ข้อสอบเรื่ององค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม 2 ข้อ และข้อสอบเรื่องโครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม 2 ข้อ รายละเอียดของข้อสอบแต่ละข้อมีดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อสอบเรื่อง นิเวศวิทยาบทก

โจทย์ข้อ 1 จงบอกความหมายของคำว่า นิเวศวิทยา

แนวทางสำหรับคำตอบ นิเวศวิทยา หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต หรือ สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

การให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

2 คะแนน สำหรับคำตอบที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ว่า นิเวศวิทยา หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต หรือ สิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

1.5 คะแนน สำหรับคำตอบที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ว่า นิเวศวิทยา หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

1 คะแนน สำหรับคำตอบ ที่อธิบายความหมายของคำว่า นิเวศวิทยา หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต โดยไม่กล่าวว่าเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งอย่างใด

0 คะแนน สำหรับคำตอบที่เป็นอย่างอื่น หรือ ไม่ตอบ

โจทย์ข้อ 2 จงบอกความหมายของคำว่า ความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางสำหรับคำตอบ อธิบายความหมายของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยพิจารณาในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตทั้งในด้านจำนวน และลักษณะการอยู่อาศัยร่วมกันในโลกภายใต้สภาวะของระบบนิเวศทั่วโลก

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 2 คะแนน

2 คะแนน สำหรับคำตอบที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ว่าเป็นสิ่งมีชีวิตและพันธุกรรมทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในโลกนี้ แบ่งเป็นความหลากหลายของชนิด พันธุกรรม และระบบนิเวศ

1.5 คะแนน สำหรับคำตอบที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ว่าเป็นความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตที่มีหลายชนิด หลายพันธุ์ในระบบนิเวศหนึ่ง ๆ

1 คะแนน สำหรับคำตอบ ที่อธิบายความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา หรือเป็นความหมายบางส่วนตามที่อธิบายไว้สำหรับการได้คะแนนเต็ม

0 คะแนน สำหรับคำตอบที่เป็นอย่างอื่น หรือ ไม่ตอบ

โจทย์ข้อที่ 3 จงยกตัวอย่าง และอธิบายลักษณะของ ป่าประเภทไม่ผลัดใบ มา 1 ชนิด

แนวทางสำหรับคำตอบ บอกชนิดของป่า ลักษณะเด่นของสิ่งแวดล้อมในป่า เช่น ชนิดไม้ตำแหน่งที่ตั้ง ลักษณะโดยภาพรวมของภูมิอากาศ และภูมิประเทศ และรูปแบบการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในป่าได้อย่างน้อย 1 อย่าง

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยแบ่งการให้คะแนนเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คะแนนเต็ม 1

ให้คะแนน 1 สำหรับการตอบชนิดของป่าที่จัดอยู่ในประเภทของป่าไม่ผลัดใบ มา 1 ชื่อได้อย่างถูกต้อง ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าพรุ ป่าชายหาด ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบแล้ง ป่าดิบเขา ป่าสนเขา

ให้คะแนน 0 สำหรับคำตอบอย่างอื่น

ส่วนที่ 2 คะแนนเต็ม 2

ให้คะแนน 2 สำหรับการอธิบายลักษณะของชนิดป่าที่ผู้สอบตอบได้อย่างสมบูรณ์

ให้คะแนน 1 สำหรับการอธิบายลักษณะของชนิดป่าที่ผู้สอบตอบได้บางส่วน

ให้คะแนน 0 สำหรับคำตอบที่ไม่ใช่ลักษณะที่สอดคล้องกับชนิดป่าที่ระบุไว้ในส่วนที่ 1 หรือไม่ตอบ

โจทย์ข้อที่ 4 ท่านคิดว่าสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สภาวะวิกฤติของ ทรัพยากรป่าไม้ ของไทย คืออะไร จงอธิบายพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล

แนวทางสำหรับคำตอบ อธิบายเปรียบเทียบและตัดสินสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และวิเคราะห์ด้วยว่าสาเหตุที่ตัดสินว่ามีความสำคัญที่สุดนั้นเป็นผลกระทบหรือจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยใดบ้างทั้งปัจจัยหลัก และปัจจัยรองพร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3 คะแนน

ให้คะแนน 3 สำหรับคำตอบที่บอกสาเหตุและอภิปรายสาเหตุหรือสถานการณ์ในปัจจุบันที่ทำให้เกิดสภาวะวิกฤติของทรัพยากรป่าไม้และเสนอแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมตามเหตุผลและความเป็นไปได้กับสาเหตุที่กำหนด

ให้คะแนน 2 สำหรับคำตอบที่บอกสาเหตุและอภิปรายสาเหตุหรือสถานการณ์ในปัจจุบันที่ทำให้เกิดสภาวะวิกฤติของทรัพยากรป่าไม้ แต่ไม่ได้เสนอแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมตามเหตุผลและความเป็นไปได้ หรือเสนอแนวทางการแก้ไขที่ไม่เหมาะสมตามเหตุผลหรือมีความเป็นไปได้น้อย

ให้คะแนน 1 สำหรับการบอกสาเหตุ โดยไม่มีการอภิปรายเหตุผลและไม่แสดงแนวทางแก้ไขหรือแสดงเสนอแนวทางการแก้ไขที่ไม่เหมาะสมตามเหตุผลหรือมีความเป็นไปได้ น้อย

ให้คะแนน 0 สำหรับการบอกสาเหตุที่ไม่สอดคล้องกับสภาวะวิกฤติของป่าไม้ และไม่แสดงแนวทางแก้ไขหรือเสนอแนวทางการแก้ไขที่ไม่เหมาะสมตามเหตุผลหรือมีความเป็นไปได้ น้อย หรือไม่ตอบ

โจทย์ข้อที่ 5 ท่านคิดว่า การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร จะก่อให้เกิดสภาวะของความสัมพันธ์ชาติได้อย่างไรบ้าง

แนวทางสำหรับคำตอบ ผู้สอบต้องสามารถบอกจุดเด่นหรือหลักการของความสมดุลธรรมชาติได้ถูกต้องของความไม่สมดุลของธรรมชาติ โดยถ้าเกิดความไม่สมดุลธรรมชาติแล้วจะเกิดเหตุการณ์ต่อไปนี้ คือ 1. การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการลดชนิดและปริมาณ 2. มีมลสารและการปนเปื้อนเกิดขึ้นทำให้สรรพสิ่งทำงานไม่ปกติ หรือถูกทำลายไป และ 3. มีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของประชากรในระบบนิเวศ ทำให้โครงสร้างของระบบเปลี่ยนแปลง และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จำลองที่กำหนด ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อสภาวะสมดุลธรรมชาติในสภาวะนั้น (กำหนดขนาดการตอบประมาณครึ่งหน้ากระดาษ)

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 6 คะแนน

พิจารณาให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของการตอบตามหลักการของสภาวะความไม่สมดุลธรรมชาติ

ให้ 6 คะแนน สำหรับคำตอบที่อธิบายสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ดินได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักการทั้ง 3 ข้อ

ให้ 4 คะแนนและ 2 คะแนน สำหรับคำตอบที่พร้อมทั้งอธิบายสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่ดินได้ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักการดังกล่าวได้ 2 และ 1 ประการ ตามลำดับ

ให้ 1 2 และ 3 คะแนน สำหรับคำตอบที่ตอบเฉพาะหลักการของความไม่สมดุลธรรมชาติ โดยไม่มีการอธิบายสถานการณ์ หรืออธิบายไม่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง จำนวน 1 2 และ 3 ข้อ ตามลำดับ

โจทย์ข้อที่ 6 การนำ สัตว์ จากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของไทยได้อย่างไรบ้าง จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง

แนวทางสำหรับคำตอบ ผู้สอบควรอธิบายสภาวะนิเวศของไทยในปัจจุบัน และ หน้าที่ในระบบนิเวศของสัตว์ที่ยกมาเป็นตัวอย่างแล้วแสดงผลจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตที่กำหนดที่ผู้สอบคิดว่า จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีสิ่งมีชีวิตดังกล่าวเข้ามาสู่ระบบนิเวศของประเทศไทยตามโครงสร้างความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันของสรรพสิ่งในระบบนิเวศ และการจัดจำแนกกลุ่มสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศเป็น 4 กลุ่มตามหน้าที่ ได้แก่ กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้บริโภค กลุ่มผู้ย่อยสลาย และกลุ่มสนับสนุน ซึ่งสามารถอธิบายได้ทั้งในด้านชีวภาพ และสังคม

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 6 คะแนน แบ่งการตรวจให้คะแนน เป็น 3 ส่วน
ส่วนที่ 1 คะแนนเต็ม 1 คะแนน

ให้คะแนน 1 คะแนนสำหรับผู้ที่ยกตัวอย่างรายชื่อสัตว์นำเข้าอย่างน้อย 1 ชนิด

ให้คะแนน 0 คะแนนสำหรับผู้ที่ไม่ยกตัวอย่างรายชื่อสัตว์

ส่วนที่ 2 คะแนนเต็ม 3 คะแนน

ให้คะแนน 3 2 1 หรือ 0 คะแนน ตามระดับคุณภาพของการอธิบายสภาพนิเวศที่เป็นอยู่เดิมในสภาพก่อนที่จะนำสัตว์เข้ามาเลี้ยง

ส่วนที่ 3 คะแนนเต็ม 2 คะแนน

ให้คะแนน 2 1 หรือ 0 คะแนน ตามระดับคุณภาพของการอธิบายสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศได้สอดคล้องกับพฤติกรรมของสัตว์ที่ได้ยกตัวอย่างไว้

ข้อสอบเรื่อง องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม

โจทย์ข้อที่ 7 จงบอกวัตถุประสงค์ของ กองทุนสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งอธิบายว่า

กองทุนสิ่งแวดล้อมนี้มีผลดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างไรบ้าง

องค์กรประกอบที่แปรเปลี่ยนได้ กองทุน หรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

แนวทางสำหรับคำตอบ 1. ผู้สอบจะมีการทำซ้ำในเนื้อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อมที่ผู้สอนได้สอนไว้ในห้องเรียนแล้ว และ 2. ผู้สอบสรุปความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลดีที่เกิดขึ้นในการทำงานของกองทุนสิ่งแวดล้อม ผลดีของกองทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดกับกรณีตัวอย่าง

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 4 คะแนน โดยแบ่งการให้คะแนนเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คะแนนเต็ม 2

ให้คะแนน 2 สำหรับ การตอบโดยการอภิปรายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อม ในการเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาลในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ พร้อมกับการยกตัวอย่างองค์กรที่มีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อม

ให้คะแนน 1 สำหรับ การตอบวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อมโดยไม่มีการอภิปรายที่สมบูรณ์ และไม่มียกตัวอย่างองค์กรที่มีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนสิ่งแวดล้อม

ให้คะแนน 0 สำหรับคำตอบที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ตอบ

ส่วนที่ 2 คะแนนเต็ม 2

ให้คะแนน 2 สำหรับการอภิปรายผลดีของกองทุนสิ่งแวดล้อมที่มีต่อส่วนรวมพร้อมทั้งยกตัวอย่างกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินการตามแนวทางของกองทุนสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ให้คะแนน 1 สำหรับการบอกผลดีโดยไม่มีการอภิปราย หรือยกตัวอย่างกิจกรรมที่ดำเนินการตามแนวทางของกองทุนสิ่งแวดล้อม

ให้คะแนน 0 สำหรับคำตอบที่ไม่ใช่ผลดีที่เกิดจากกองทุนสิ่งแวดล้อม หรือไม่ตอบ

โจทย์ข้อที่ 8 จงอธิบายความหมายของ Polluter Pay Principle และยกกรณีตัวอย่างที่ท่านคิดว่า ควรจะดำเนินการโดยใช้หลักการดังกล่าวมา 1 กรณี พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล (ยกเว้น กรณีของการใช้น้ำที่ผู้สอนได้ยกเป็นตัวอย่างในห้องเรียนแล้ว)

แนวทางสำหรับคำตอบ ผู้สอบเสนอกรณีที่สอดคล้องกับ Polluter Pay Principle โดยอธิบายลักษณะการจัดการกับปัญหาการสร้างภาวะมลพิษที่เกิดขึ้นเช่นระบบ ผู้ที่ทำให้เกิดมลพิษ ระบบผู้ที่จะเป็นผู้เสียหาย และเสนอเงื่อนไขในการปฏิบัติที่จะต้องมีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3

ให้คะแนน 3 สำหรับการยกตัวอย่าง และอภิปรายแนวทางปฏิบัติตามกรณีที่ยกตัวอย่างได้ครบถ้วน และถูกต้อง

ให้คะแนน 2 สำหรับการยกตัวอย่างและอภิปรายแนวทางปฏิบัติตามกรณีที่ยกตัวอย่างได้อย่างถูกต้อง

ให้คะแนน 1 สำหรับการยกตัวอย่างโดยไม่มีการอภิปรายแนวทางปฏิบัติตามกรณีที่ยกตัวอย่าง

ให้คะแนน 0 สำหรับตัวอย่างที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ตอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง โครงการพัฒนาและมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โจทย์ข้อที่ 9 เนื่องจากในปัจจุบัน โครงการสร้างสนามกอล์ฟ ยังไม่ได้รับการกำหนดให้ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ท่านคิดว่าควรจะต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) กับโครงการสร้างสนามกอล์ฟ หรือไม่ เพราะเหตุใด

องค์ประกอบที่แปรเปลี่ยนได้ โครงการพัฒนาอย่างหนึ่งอย่างใดที่ยังไม่ได้รับการกำหนดให้ต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม

แนวทางสำหรับคำตอบ พิจารณารูปแบบการดำเนินโครงการของสนามกอล์ฟในด้านการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั้งในด้านกายภาพ ชีวภาพ และสังคมของระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องระดับต่างๆ และต้องมีการพิจารณาให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นประโยชน์หรือข้อจำกัดที่จะมีต่อการพัฒนาการสร้างสนามกอล์ฟ

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 3 คะแนน โดยแบ่งการให้คะแนนเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 คะแนนเต็ม 1

ให้คะแนน 1 สำหรับการตอบว่าควร หรือไม่ควร หรือยังไม่สามารถตัดสินใจได้ (ว่าควรทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมกับโครงการสร้างสนามกอล์ฟ)

ให้คะแนน 0 สำหรับการไม่ตอบ

ส่วนที่ 2 คะแนนเต็ม 2

ให้คะแนน 2 สำหรับการอธิบายถึงผลลัพธ์จากการประเมินผลกระทบภายใต้สถานะของโครงการสร้างสนามกอล์ฟได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะได้รับ

ให้คะแนน 1 สำหรับการอธิบาย ถึงผลลัพธ์จากการประเมินผลกระทบภายใต้สถานะของโครงการสร้างสนามกอล์ฟ ได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผลที่สำคัญเกี่ยวกับ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะได้รับ แต่ยังไม่มีความละเอียดน้อยกว่า

ให้คะแนน 0 สำหรับการอธิบาย ถึงผลลัพธ์จากการประเมินผลกระทบภายใต้สถานะของโครงการสร้างสนามกอล์ฟ ไม่ถูกต้องสมเหตุสมผล หรือไม่มีการอธิบายใด ๆ

โจทย์ข้อ 10 จากกรณีตัวอย่าง “โครงการสร้างเขื่อนคลองท่าด่าน ในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำนครนายกตอนบน จังหวัดนครนายก ลุ่มน้ำนครนายกนี้เป็นลุ่มน้ำสาขาหนึ่งของลุ่มน้ำบางปะกงมีต้นกำเนิดอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำปราจีนบุรีกลายเป็นแม่น้ำบางปะกงที่ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา พื้นที่ลุ่มน้ำนครนายกมีประมาณ 2,000 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม อ.เมือง อ.ปากพลี และ อ. องครักษ์ จ.นครนายก วัตถุประสงค์ของการสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ด้านการชลประทาน อุปโภคบริโภค อุตสาหกรรม ป้องกันอุทกภัย และแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวในเขตจังหวัดนครนายก โดยพื้นที่การเกษตรที่จะได้รับประโยชน์จากเขื่อนนี้มีประมาณ 412,925 ไร่ ครอบคลุม 247 หมู่บ้าน ใน 5 อำเภอ มีครัวเรือนที่ได้รับผลประโยชน์ประมาณ 11,728 ครัวเรือน

เขื่อนคลองท่าด่านที่จะสร้างนี้ตัวเขื่อนจะตั้งอยู่ที่ บ้านท่าด่าน ต.หินตั้ง อ.เมือง จ.นครนายก เป็นเขื่อนชนิดคอนกรีตคอดัดแน่นขนาดใหญ่ มีความสูงเขื่อน 95 เมตร ความยาว 2,600 เมตร กักเก็บน้ำได้ 5 ล้านลูกบาศก์เมตร การก่อสร้างจะใช้วัสดุหินที่อยู่ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำ และได้ระดับเก็บกักและอยู่นอกเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หรือบริเวณใกล้เคียง ใช้ปูนซีเมนต์จาก อ.แก่งคอย จ.สระบุรี ใช้ซีเมนต์ล้อยจากเหมืองถ่านหินแม่เมาะ จ.ลำปาง และ ใช้ทรายจาก อ.บ้านนา จ.นครนายก การขนส่งวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างทั้งหมดนี้จะใช้รถพ่วงบรรทุกวัสดุจากแหล่งวัสดุก่อสร้างมายังโครงการ โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดิน ยกเว้นเส้นทางระหว่างอ.บ้านนา ผ่าน อ.เมือง นครนายก จนถึงเขื่อนคลองท่าด่านจะทำการสร้างถนนใหม่อ้อมเมืองเพื่อมิให้เกิดปัญหาการจราจรในเขตชุมชน ทั้งนี้ยกเว้นการขนส่งวัสดุหินที่สามารถระเบิดใช้ได้เองโดยใช้ เส้นทางภายในพื้นที่ของโครงการ คาดว่าการขนส่งทั้งหมดจะเสร็จสิ้นภายในเวลา 4 ปี (ทำการขนส่ง 240 วันต่อปี เว้นวันหยุดราชการ) ทั้งนี้ ซีเมนต์ล้อย ปูนซีเมนต์ และทรายจะทำการขนส่งวันละ 48 48 และ 141 เที่ยว ตามลำดับ

การสร้างเขื่อนนี้จะมีพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้นจำนวน 3,602 ไร่ ประกอบด้วย ป่าดิบชื้นธรรมชาติ 1,153 ไร่ ป่าดิบชื้นผสมไม้ดง 1,121 ไร่ สถานที่ราชการ 500 ไร่ และพื้นที่การเกษตรของราษฎรจำนวน 828 ไร่ และต้องมีการอพยพกลุ่มชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำ 3 หมู่บ้านคือ บ้านคลองสีสุก บ้านท่าด่าน และบ้านนางรอง ต.หินตั้ง อ.เมือง จ.นครนายก จำนวน 114 ครัวเรือน ซึ่งได้จัดหาพื้นที่อพยพในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่เดิมและจ่ายค่าชดเชยหรืออาจจ่ายเป็นเงินทดแทนในกรณีที่ต้องการ

หากจะต้องทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ในโครงการดังกล่าว ท่านคิดว่าจะต้องพิจารณาสภาพปัจจุบันของสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่สำคัญอะไรบ้าง จงอธิบาย

แนวทางสำหรับคำตอบ ประยุกต์ใช้หลักการประเมินผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการ ซึ่งผู้สอนได้สอนพร้อมกับยกตัวอย่างแนวทางในการทำ EIA กับโครงการลักษณะอื่นมาแล้วใน ห้องเรียน คือ ต้องพิจารณา องค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทางชีวภาพ คุณค่าการใช้ประโยชน์โดยมนุษย์ และ คุณค่าคุณภาพชีวิต และกำหนดลักษณะสำคัญของโครงการที่ระบุในข้อสอบได้อย่างถูกต้องสมเหตุผล กำหนดคำตอบประมาณครึ่งหน้ากระดาษ

การตรวจให้คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ให้คะแนน 10 สำหรับคำตอบที่สามารถตอบของหลักการในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้ง 4 ประการ และ มีการยกตัวอย่างสารสนเทศทั้งที่ประกอบอยู่และไม่อยู่ในโจทย์ข้อสอบมาประกอบการบรรยายได้อย่างถูกต้อง

ให้คะแนน 2 4 6 และ 8 สำหรับคำตอบที่สามารถตอบหลักการในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยกตัวอย่างสารสนเทศเฉพาะที่ประกอบอยู่ในโจทย์ข้อสอบประกอบการบรรยายได้อย่างถูกต้อง 1 2 3 และ 4 ประการ

ให้คะแนน 2 สำหรับ คำตอบที่ตอบเฉพาะหลักการประเมินผลกระทบทั้ง 4 ประการโดยไม่มีการอภิปราย (ให้คะแนนแก่คำตอบเฉพาะหลักการข้อละ 0.5 คะแนน)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมชนิดของกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมชนิดของกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์แต่ละข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์กลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์แต่ละข้อที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าความซับซ้อนของข้อสอบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้ประกอบการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างจากอาจารย์ผู้สอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อได้สำเร็จ และใช้ในประกอบการสัมภาษณ์กลยุทธ์การคิดหาคำตอบที่ผู้สอบใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อ ได้ทำการทดลองไปใช้สัมภาษณ์ก่อนการเก็บข้อมูลจริงกับอาจารย์ผู้สอนด้านสิ่งแวดล้อมและนักศึกษาที่ได้เรียนวิชาสิ่งแวดล้อมในเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบนี้มาแล้ว รวม 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ทดลองสอบกับนิสิตชั้นปีที่ 4 สาขามัธยมศึกษา (วิทยาศาสตร์) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน โดยให้นิสิตทดลองคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบที่สร้างขึ้นแล้วทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความยากง่าย และการคิดหาคำตอบ เพื่อศึกษารูปแบบการสัมภาษณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมระหว่างผู้สัมภาษณ์ กับผู้ถูกสัมภาษณ์

ครั้งที่ 2 ทดลองสัมภาษณ์หลังการสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 6 คน ที่ได้เรียนวิชาสิ่งแวดล้อมในเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบนี้มาแล้ว โดยจัดรูปแบบการสอบและสัมภาษณ์ให้เหมือนกับการสอบจริงทุกประการ

ครั้งที่ 3 ทดลองสัมภาษณ์หลังการสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 4 คน ที่ได้เรียนวิชาสิ่งแวดล้อมในเนื้อหาที่ใช้ในการทดสอบนี้มาแล้ว โดยจัดรูปแบบการสอบและสัมภาษณ์ให้เหมือนกับการสอบจริงทุกประการ

ครั้งที่ 4 ทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาสิ่งแวดล้อมระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 1 คน

ได้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาด้านสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในภาคผนวก ญ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการจำแนกกลุ่มผู้สอบตามระดับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม เป็นแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม ของนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อใช้ในการจัดแบ่งระดับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่างผู้สอบ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างเอง มีลำดับการสร้างโดยละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนด เนื้อหา และวัตถุประสงค์ของแบบสอบที่จะใช้ในการวัดความรู้พื้นฐานของนิสิตระดับปริญญาตรีที่ยังไม่เคยเรียนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปริญญาตรีมาก่อน เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของแบบสอบที่ใช้ในการวัดความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมนี้ ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเองหลังจากได้ศึกษาวัตถุประสงค์ และเนื้อหาของสิ่งแวดล้อมศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับการฝึกอบรม และเอกสาร หรือวารสารที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาล และเอกชนที่จัดพิมพ์เพื่อให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนทั่วไปทั้งโดยการจำหน่ายและแจกฟรี (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม, 2538 ; นิวัติ เรืองพานิช, 2537 ; สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์, 2535 ; กรมวิชาการ, 2535 ; วิชัย เทียนน้อย, 2533 ; กรมวิชาการ, 2522 และ 2522 ; นาท ดัชนีวิรุพห์ และพูลทรัพย์ สมุทรสาคร, 2528) ซึ่งสามารถสรุปวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนในระดับก่อนปริญญาตรีได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษาในระดับพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มีความรู้ถึงที่มาและการแปรสภาพมาใช้งานของทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักมาตรการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่าและความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันรักษาปกป้องความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ

เนื้อหาในระดับพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ประกอบด้วย ความหมายของระบบนิเวศ สภาพและระบบนิเวศที่สำคัญของประเทศไทย และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- 2) ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ความหมาย และการจัดแบ่งชนิดของทรัพยากรธรรมชาติ

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ และเนื้อหาในการสร้างแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมของนิสิตระดับปริญญาตรี ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศ
- 2) เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- 3) เพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับประเภท และประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 5) เพื่อทดสอบความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

- 1) ระบบนิเวศ ประกอบด้วย คุณลักษณะของระบบนิเวศ หน้าที่ของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ชนิด และลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิต และไม่มีชีวิตในระบบนิเวศ
- 2) สิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ ชนิด และสาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม มาตรการในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานในการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 3) ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย ชนิด และหลักเกณฑ์ในการจัดจำแนกชนิดของทรัพยากรธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ชนิด และวิธีการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ขั้นที่ 2 การสร้างข้อสอบ มีการกำหนดตารางลักษณะเฉพาะของเนื้อหาแบบสอบ (Test Content Specification) ภายใต้วัตถุประสงค์ และเนื้อหาในการสร้างแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมตามลักษณะเฉพาะของเนื้อหาแบบสอบ และทักษะกระบวนการ (Osterlind, 1989 ; Eggen, et al., 1970) แล้วสร้างข้อสอบปรนัยแบบ 4 ตัวเลือก โดยใช้เทคนิควิธีการเขียนข้อสอบแบบแสดงลักษณะเฉพาะของข้อสอบ (Item Specification) ในแต่ละวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของการสอบ (Osterlind, 1989) ดังตัวอย่างการเขียนข้อสอบ ต่อไปนี้

ตัวอย่างแสดงวิธีการเขียนข้อสอบ

วัตถุประสงค์ : เพื่อทดสอบความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม : ให้นิสิตระบุชนิดและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในระบบนิเวศ

ลักษณะข้อสอบ ประกอบด้วย

1. ลักษณะคำถาม คำถามมีลักษณะที่กำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตมาให้แล้วให้ผู้ตอบได้อ่านคำตอบแล้วเลือกคำตอบที่บอกชนิดของสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์กันตามรูปแบบที่กำหนด

2. ลักษณะคำตอบ ประกอบด้วย

2.1 ตัวเลือกถูก ระบุคู่ของสิ่งมีชีวิตที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ตามที่โจทย์กำหนด เช่น คู่ของสิ่งมีชีวิตที่มีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์แบบเบียดเบียนกัน ความสัมพันธ์แบบแข่งขัน ความสัมพันธ์แบบผู้ล่ากับเหยื่อ

2.2 ตัวลวง มี 3 ตัว เป็นการระบุคู่ของสิ่งมีชีวิตที่มีรูปแบบความสัมพันธ์ต่างไปจากรูปแบบความสัมพันธ์ตามที่โจทย์กำหนด

ตัวอย่างโจทย์ข้อสอบ : ข้อใดต่อไปนี้เป็นความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน

ตัวเลือก	ก. ลูกจิ้งกับนายจิ้ง	ตัวลวง
	ข. ปลาวาฬกับเห็บปลาวาฬ	ตัวลวง
	ค. กล้วยไม้ที่อาศัยบนต้นไม้ใหญ่	ตัวลวง
	ง. ปลวกกับจุลินทรีย์ในท้องปลวก	ตัวเลือกถูก

จากการเขียนข้อสอบโดยวิธีดังกล่าวได้ข้อสอบรวม 57 ข้อ นำข้อสอบที่สร้างขึ้นนี้ไปวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบและแบบสอบ โดย 1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้วิธีการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาในรูปอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา จากการสอบถามความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบจากอาจารย์ผู้สอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับปริญญาตรีจำนวน 8 ท่าน ได้ข้อสอบที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 50 ข้อ แล้ว 2) นำข้อสอบที่ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแล้วว่าเป็นข้อสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้ แบ่งการทดลองเป็น 2 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 นำข้อสอบไปทดลองสอบกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 239 คน นำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าความยากและอำนาจจำแนก คัดเลือกเฉพาะข้อสอบที่มีค่าความยากไม่เกิน 0.8 และค่าอำนาจจำแนก มากกว่า 0.10 ได้แบบสอบวัดความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมจำนวน 40 ข้อ กำหนดเวลาในการสอบ 40 นาที ครั้งที่ 2 นำข้อสอบที่ได้จากการทดลองสอบครั้งที่ 1 ไปทดลองสอบกับ นักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย อีกกลุ่มหนึ่ง จำนวน 410 คน นำผลการสอบมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน(KR 20) ค่าดัชนีความยาก และค่าดัชนีอำนาจจำแนกของข้อสอบ สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาคุณภาพของข้อสอบ และแบบสอบ มีดังต่อไปนี้

1. ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบ แสดงโดยค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Ratio : CVR.) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$CVR. = \frac{ne - \frac{N}{2}}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ CVR. คือ อัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา
 ne คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นว่าเนื้อหานั้นถูกต้อง
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ในกรณีที่มีผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจำนวน 8 คน ข้อสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหาจะต้องมีค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (CVR.) ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา(CVR.) ตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป (Lawshy, 1975)

2. ค่าความเที่ยงของแบบสอบ ใช้การคำนวณค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในโดยสูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Reliability : K-R 20) มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{K-R 20 : } r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum_{i=1}^n p_i q_i}{S_x^2} \right]$$

โดย r_{tt} คือ สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง

n คือ จำนวนข้อสอบในแบบสอบ

p_i คือ สัดส่วนของคนที่ตอบข้อสอบได้ถูกต้อง

q_i คือ สัดส่วนของคนที่ตอบแต่ละข้อผิด ($q = 1-p$)

S_x^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนของผู้สอบทั้งหมด

3. ค่าดัชนีความยากและดัชนีอำนาจจำแนกของข้อสอบโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มผู้สอบออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีความยาก (p)} = \frac{P_H + P_L}{2n}$$

$$\text{ดัชนีอำนาจจำแนก (r)} = \frac{P_H - P_L}{n}$$

โดย P_H คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มสูง

P_L คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มต่ำ

n คือ จำนวนนักเรียนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำ (นักเรียนทั้งสองกลุ่มต้องมีจำนวนเท่ากัน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เขาวดี วิบูลย์ศรี, 2539)

ผลจากการสร้างและทดลองใช้แบบสอบถามรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับดังกล่าว ได้แบบสอบถามรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย ข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะของเนื้อหาแบบสอบดังแสดงในตารางที่ 3.3 และคุณภาพของข้อสอบแสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.3 ลักษณะเฉพาะของเนื้อหาแบบสอบถามรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี (ตัวเลขในตารางแสดงจำนวนข้อสอบในแต่ละเนื้อหาและทักษะกระบวนการ)

ทักษะกระบวนการ ขอบเขตเนื้อหา	การ สังเกต	การอ้างอิง เพื่อความ- เป็นทั่วไป	การอ้างอิง เพื่อ การทำนาย	การอ้างอิง เพื่อ การอธิบาย	การอ้างอิง เพื่อการตั้ง สมมติฐาน
1) ระบบนิเวศ					
คุณลักษณะของระบบนิเวศ	2	1	1		1
หน้าที่ของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ	1				
ชนิดและลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตในระบบนิเวศ		1	1	1	
2) สิ่งแวดล้อมของมนุษย์					
ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์	4				1
ชนิดและสาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม	2		2		2
มาตรการในการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม	2	2			
มาตรฐานการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1				
3) ทรัพยากรธรรมชาติ					
ชนิด และหลักเกณฑ์ในการจัดจำแนกชนิด ของทรัพยากรธรรมชาติ	2	2		1	
ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ	1				
4) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ					
ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากร- ธรรมชาติ		2			1
วิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	1	2		1	2
รวม 40 ข้อ	16	10	4	3	7

ค่าความเที่ยงของแบบสอบ โดยค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (KR20) มีค่าเท่ากับ 0.5451 และคุณภาพของข้อสอบ ได้แก่ ค่าดัชนีความยาก ค่าดัชนีอำนาจจำแนกของข้อสอบ และค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา แสดงในตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ค่าดัชนีความยาก(p) ค่าดัชนีอำนาจจำแนก(r) และค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (CVR.) ของข้อสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ค่าดัชนีความยาก (p)	ค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r)	ค่าอัตราส่วนความตรง เชิงเนื้อหา (CVR.)
1	.7196	.3934	1
2	.7500	.4958	1
3	.8784	.4064	1
4	.3412	.4352	1
5	.2297	.0117	1
6	.5338	.2367	1
7	.9324	.1878	0.75
8	.7432	.4069	0.75
9	.1588	.1907	0.75
10	.7872	.3725	1
11	.5777	.2389	1
12	.6622	.2645	1
13	.8277	.4871	1
14	.6419	.1779	1
15	.6385	.1806	1
16	.4899	.2705	1
17	.5101	.2951	1
18	.5372	.1288	0.75
19	.6250	.3512	1
20	.8615	.4530	1
21	.5372	.1593	1
22	.7601	.4531	1
23	.0507	.0994	0.75
24	.0709	.0771	1
25	.6250	.2183	1
26	.8041	.4686	1

ตารางที่ 3.4 (ต่อ) ค่าดัชนีความยาก(p) ค่าดัชนีอำนาจจำแนก(r) และค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (CVR.) ของข้อสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อที่	ค่าดัชนีความยาก (p)	ค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r)	ค่าอัตราส่วนความตรง เชิงเนื้อหา (CVR.)
27	.1486	.1493	0.75
28	.7568	.6448	1
29	.7027	.1793	1
30	.4358	.3364	1
31	.2500	.0076	0.75
32	.8277	.3356	1
33	.5608	.3431	1
34	.6284	.3238	1
35	.5405	.4162	1
36	.8074	.6531	1
37	.1993	.0450	0.75
38	.5642	.4179	1
39	.9054	.1686	1
40	.2027	.0070	1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 2 (กลุ่มนิสิตนักศึกษา) เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบผลสัมฤทธิ์ตามแบบจำลองการตอบสนองแบบแบ่งระดับ

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 2 (กลุ่มนิสิตนักศึกษา) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ผู้สอบใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละส่วน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) เพื่อศึกษาความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์แต่ละข้อ โดยให้กลุ่มตัวอย่างบอกถึงกลยุทธ์ที่เป็นไปได้ในการหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นกลยุทธ์ที่ผู้เรียนจะใช้ในการหาคำตอบให้แก่ข้อสอบข้อนั้นได้สำเร็จ การวิจัยครั้งนี้มีตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 1 ปีการศึกษา ขึ้นไป ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน 2538 - มกราคม 2540 โดยมีลำดับขั้นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ติดต่อขอรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ จากหน่วยงานของสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้รับผิดชอบในการสอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมแล้วติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญโดยทางโทรศัพท์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และขออนุญาตเข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

ขั้นที่ 2 ส่งเอกสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาประกอบการเรียนการสอน ข้อสอบในหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการวิจัย และแบบสัมภาษณ์กลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อ ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญโดยทางไปรษณีย์ทันทีหลังจากได้รับอนุญาตให้เข้าพบเพื่อทำการสัมภาษณ์ได้

ขั้นที่ 3 ทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป็นกลยุทธ์ที่ผู้เรียนระดับปริญญาตรีจะใช้ในการคิดหาคำตอบ และคำตอบที่ได้รับจากการคิดโดยกลยุทธ์ดังกล่าวนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่น่าจะเป็นคำตอบที่ถูกต้อง และจะได้คะแนนเต็ม ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ได้มีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบว่า จะส่งบันทึกการสัมภาษณ์พร้อมร่างกลยุทธ์การคิดหาคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์กลับคืนมาให้แก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 4 ถอดบันทึกการสัมภาษณ์พร้อมทั้งร่างเป็นกลยุทธ์ในการคิดหาคำตอบ ส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของกลยุทธ์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอว่าเป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการคิดหาคำตอบได้สำเร็จพร้อมทั้งส่งของเปล่าที่ติดแสตมป์และเจ้าหน้าที่ผู้วิจัยเองเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ส่งร่างกลยุทธ์การคิดหาคำตอบที่ได้รับการตรวจสอบแล้วกลับคืนมาให้แก่ผู้วิจัย

ส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 2 (กลุ่มนิสิตนักศึกษา) เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบผลสัมฤทธิ์ตามแบบจำลองการตอบสนองแบบแบ่งระดับ โดยให้ตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 310 คน ทำการสอบข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาเรื่อง “นิเวศวิทยานบนก” “องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม” และ “โครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” ทำการสอบในเดือนกันยายน 2539

ส่วนที่ 3 การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มที่ 2 (กลุ่มนิสิตนักศึกษา) เพื่อศึกษากลยุทธ์ที่ผู้สอบใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ แบ่งเป็น 2 ชั้น

ขั้นที่ 1 คัดเลือกตัวแทนของตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษา เพื่อเป็นผู้รายงานกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ โดยคัดเลือกจากตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีระดับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมสูงและต่ำ อย่างละ 10 คน ในการจัดแบ่งกลุ่มนักศึกษาตามระดับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมทำให้ตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษา 310 คน สอบแบบสอบความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมในช่วงแรกของภาคเรียนก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม นำผลการสอบไปจัดแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มผู้ได้คะแนนระดับสูงและกลุ่มผู้ได้คะแนนระดับต่ำ แล้วกำหนดให้ตัวอย่างพลวิชัยที่ได้คะแนนสูงสุด 10 คน และต่ำสุด 10 คน เป็นผู้รายงานกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ ทำการทดสอบเพื่อคัดเลือกตัวแทนของตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเดือนมิถุนายน 2539

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์ตัวแทนของตัวอย่างพลวิชัยที่ได้กำหนดไว้แล้วจากขั้นที่ 1 เกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ การสัมภาษณ์นี้ทำหลังการสอบข้อสอบผลสัมฤทธิ์ โดยทำการสัมภาษณ์ทันทีหลังจากที่ตัวอย่างพลวิชัยกลุ่มนิสิตนักศึกษาได้ทำการสอบข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเนื้อหาเรื่อง “นิเวศวิทยานบนก” “องค์กรและกฎหมายสิ่งแวดล้อม” และ “โครงการพัฒนากับมาตรการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม” การสัมภาษณ์นี้ทำหลังการสอบข้อสอบผลสัมฤทธิ์ในเดือนกันยายน 2539

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์
- ตอนที่ 2 การศึกษาความตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ของดัชนีความซับซ้อนการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เพื่อคำนวณหาค่าดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์

1.1 รวบรวมและจัดกลุ่มกลยุทธ์การคิดหาคำตอบที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหลังจากที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว

1.2 วิเคราะห์งานย่อยที่ประกอบกันขึ้นเป็นกลยุทธ์ของการคิดหาคำตอบให้แก่ข้อสอบแต่ละข้อจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแล้วสร้างเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางกระบวนการคิดหาคำตอบตามลำดับของงานย่อยในแต่ละกลยุทธ์

1.3 นับความถี่ของงานย่อยที่เกิดขึ้นในทุก ๆ กลยุทธ์ของการคิดหาคำตอบ

1.4 คำนวณหาค่าความน่าจะเป็นในการเกิดแต่ละงานย่อยในแต่ละกลยุทธ์โดยการหาความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ปกติ และความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไขตามลำดับการเกิดงานย่อยกรณีที่งานย่อยนั้นเกิดขึ้นตามหลังงานย่อยอย่างอื่นตามลำดับที่แสดงในแผนภาพกลยุทธ์ในการคิดหาคำตอบ (Glass and Stanley, 1970) โดยนิยามความหมายและการคำนวณหาความน่าจะเป็นความน่าจะเป็น : ความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A จะมีค่าเท่ากับสัดส่วนของจำนวนสมาชิกที่อยู่ในเหตุการณ์ A ต่อจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่อยู่ใน Sample space

$$P(A) = \frac{\text{จำนวนสมาชิกใน A}}{\text{จำนวนสมาชิกทั้งหมดใน Sample space}}$$

ความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไข : เหตุการณ์ B จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ A แล้ว ดังนั้น ความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ B จะมีค่าเท่ากับ สัดส่วนของความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A ร่วมกับเหตุการณ์ B ต่อความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A

$$P(B/A) = \frac{P(A \cap B)}{P(A)}$$

1.5 คำนวณค่าความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของแต่ละกลยุทธ์ได้จากผลคูณของความน่าจะเป็นในการใช้งานย่อยในกลยุทธ์นั้นๆ งานย่อย

กฎการคูณของความน่าจะเป็น : ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ A และ B ในการทดลองแต่ละครั้ง มีค่าเท่ากับผลคูณของความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A กับความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ B

$$P(A \cap B) = P(A) \cdot P(B)$$

1.6 คำนวณผลรวมความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของทุกๆ กลยุทธ์ การคิดหาคำตอบที่ถูกสำหรับข้อสอบแต่ละข้อจะใช้กลยุทธ์ที่ถูกต้องเพียงหนึ่งกลยุทธ์โดยไม่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์อย่างอื่น ดังนั้นความน่าจะเป็นในการเกิดกลยุทธ์ที่ถูกทั้งหมดที่ใช้ในการหาคำตอบที่ถูกสำหรับข้อสอบแต่ละข้อจึงเป็นไปตามกฎการบวกความน่าจะเป็น

กฎการบวกของความน่าจะเป็น : เมื่อเหตุการณ์ A และเหตุการณ์ B เกิดขึ้น อย่างเป็นอิสระต่อกัน ค่าความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A หรือ B มีค่าเท่ากับ ความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ A บวกกับความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ B

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) \quad \text{เมื่อ } P(A \cap B) = 0$$

ดังนั้นในการคำนวณดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบสามารถแสดงเป็นสูตรได้ ดังนี้

$$\text{ดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ } (CI_i) = \sum_{j=1}^{\alpha} P(St_j)$$

CI_i : ดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบสัมฤทธิ์ผลข้อที่ i

St_j : กลยุทธ์ทั้งหมดที่ใช้ในการคิดแก้ข้อสอบสัมฤทธิ์ผลข้อใด ๆ ได้สำเร็จโดย $j=1,2,3,\dots,\alpha$

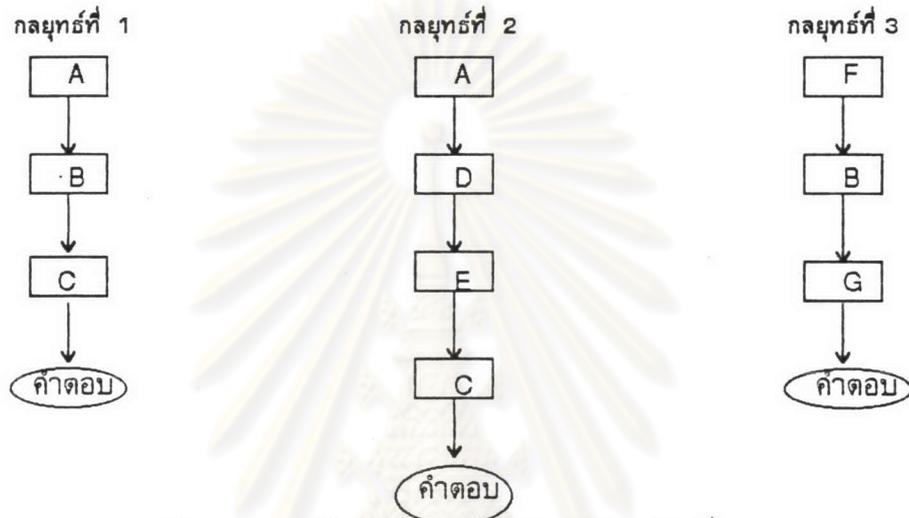
$P(St_j)$: ความน่าจะเป็นในการเกิดกลยุทธ์ที่ j ภายใต้โอกาสในการเกิดงานย่อยที่แตกต่างกันในแต่ละกลยุทธ์

ตัวอย่างการคำนวณหาค่าดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ ในการคำนวณดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบแต่ละข้อจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังตัวอย่างที่ 1 2 และ 3 ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 สมมติว่าข้อสอบข้อหนึ่งมีกลยุทธ์ที่ถูกที่ใช้ในการหาคำตอบได้ 3 กลยุทธ์จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน มีขั้นตอนการคำนวณ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ทำการวิเคราะห์งานย่อยที่ประกอบกันขึ้นเป็นกลยุทธ์การหาคำตอบให้แก่ข้อสอบ แต่ละข้อจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแล้วสร้างเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางการหาคำตอบตามลำดับของงานย่อยในแต่ละกลยุทธ์ สมมติว่า แต่ละกลยุทธ์มีลำดับงานย่อยที่สามารถให้คำตอบที่ถูกได้ ดังแสดงในภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แผนภาพสมมติแสดงกลยุทธ์การหาคำตอบสำหรับตัวอย่างที่ 1

ขั้นที่ 2 นับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้งานย่อยที่เกิดขึ้นในทุก ๆ กลยุทธ์ของการหาคำตอบ เป็นจำนวนความถี่ของการใช้งานย่อยนั้น ๆ สมมติว่า ในกลยุทธ์ที่ 1 มีผู้เชี่ยวชาญเลือกใช้ 5 ท่าน กลยุทธ์ที่ 2 มีผู้เชี่ยวชาญเลือกใช้ 3 ท่าน และ ในกลยุทธ์ที่ 3 มีผู้เชี่ยวชาญเลือกใช้ 2 ท่าน ดังนั้น ความถี่ของงานย่อยที่ถูกใช้ในการหาคำตอบที่ถูกทั้งหมดมีค่า ดังแสดงในตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 ลำดับที่และความถี่ของการเกิดงานย่อยในแต่ละกลยุทธ์ และ ความถี่ในการเกิดกลยุทธ์ที่ใช้แก้ปัญหของตัวอย่างที่ 1 ได้สำเร็จ

กลยุทธ์ที่	ลำดับที่ของการเกิดงานย่อย							ความถี่ในการเกิดแต่ละกลยุทธ์
	A	B	C	D	E	F	G	
1	1	2	3					5
2	1		4	2	3			3
3		2				1	3	2
ผลรวมความถี่ในการเกิดกลยุทธ์ ความถี่ในการเกิดแต่ละงานย่อย	8	7	8	3	3	2	2	10 33

ขั้นที่ 3 คำนวณหาค่าความน่าจะเป็นในการเกิดแต่ละงานย่อยในกลยุทธ์ และ

ขั้นที่ 4 คำนวณค่าความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการหาคำตอบของแต่ละกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เป็นเหตุการณ์ที่ผู้คิดหาคำตอบจะต้องใช้งานย่อย A B และ C อย่างต่อเนื่องกันตามลำดับจึงจะได้คำตอบที่ถูกต้อง และได้คะแนนเต็ม ความน่าจะเป็นในการเกิดกลยุทธ์ที่ 1

$$P(St_1) = P(A)P(B/A)P(C/B/A) = \frac{8}{33} \cdot \frac{5}{8} \cdot \frac{8}{33} = \frac{40}{1089}$$

ซึ่งได้จาก

$$\begin{aligned} P(A) &= \frac{8}{33} \\ P(B/A) &= \frac{5}{33} \div \frac{8}{33} = \frac{5}{8} \\ P(C/B/A) &= \frac{5}{33} \div \frac{5}{8} = \frac{8}{33} \end{aligned}$$

กลยุทธ์ที่ 2 เป็นเหตุการณ์ที่ผู้คิดหาคำตอบจะต้องใช้งานย่อย A D E และ C อย่างต่อเนื่องกันตามลำดับจึงจะได้คำตอบที่ถูกต้อง และได้คะแนนเต็ม ความน่าจะเป็นในการเกิดกลยุทธ์ที่ 2 คือ

$$P(St_2) = P(A)P(D/A)P(E/D/A)P(C/E/D/A) = \frac{8}{33} \cdot \frac{3}{8} \cdot \frac{8}{33} \cdot \frac{3}{8} = \frac{9}{1089}$$

ซึ่งได้จาก

$$\begin{aligned} P(A) &= \frac{8}{33} \\ P(D/A) &= \frac{3}{33} \div \frac{8}{33} = \frac{3}{8} \\ P(E/D/A) &= \frac{3}{33} \div \frac{3}{8} = \frac{8}{33} \\ P(C/E/D/A) &= \frac{3}{33} \div \frac{3}{33} = \frac{3}{8} \end{aligned}$$

กลยุทธ์ที่ 3 เป็นเหตุการณ์ที่ผู้คิดหาคำตอบจะต้องใช้งานย่อย F B และ G อย่างต่อเนื่องกัน ตามลำดับจึงจะได้คำตอบที่ถูกต้อง และได้คะแนนเต็ม ความน่าจะเป็นในการเกิดกลยุทธ์ที่ 3 คือ

$$P(St_3) = P(F)P(B/F)P(G/B/F) = \frac{2}{33} \cdot 1 \cdot \frac{2}{33} = \frac{4}{1089}$$

ซึ่งได้จาก

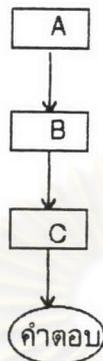
$$\begin{aligned} P(F) &= \frac{2}{33} \\ P(B/F) &= \frac{2}{33} \div \frac{2}{33} = 1 \\ P(G/B/F) &= \frac{2}{33} \div 1 = \frac{2}{33} \end{aligned}$$

ขั้นที่ 5 คำนวณดัชนีความซับซ้อนของตัวอย่างที่ 1 ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ } (CI_1) &= \sum_{j=1}^3 P(St_j) \\ &= \frac{40}{1089} + \frac{9}{1089} + \frac{4}{1089} \\ &= \frac{53}{1089} = 0.0487 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 2 สมมติว่าข้อสอบข้อหนึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คนมีความเห็นว่ามีกลยุทธ์ที่ถูกต้องในการหาคำตอบเพียง 1 กลยุทธ์ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีงานน้อยในกระบวนการคิด 3 งานน้อย จึงมีลำดับการคำนวณดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์งานน้อยที่ประกอบกันขึ้นเป็นกลยุทธ์การคิดหาคำตอบแล้วสร้างเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางกระบวนการคิดหาคำตอบตามลำดับงานน้อยในกลยุทธ์ ดังแสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 แผนภาพสมมติแสดงกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับตัวอย่างที่ 2

ขั้นที่ 2 นับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้งานน้อยที่เกิดขึ้นในกลยุทธ์ ดังแสดงในตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ลำดับที่และความถี่ของการเกิดงานน้อยในแต่ละกลยุทธ์ และความถี่ในการเกิดกลยุทธ์ที่ใช้แก้ปัญหาของตัวอย่างที่ 2 ได้สำเร็จ

กลยุทธ์ที่	งานน้อย			ความถี่ในการเกิดแต่ละกลยุทธ์
	A	B	C	
1	1	2	3	10
ผลรวมความถี่ในการเกิดกลยุทธ์				10
ความถี่ในการเกิดแต่ละงานน้อย	10	10	10	30

ขั้นที่ 3 คำนวณความน่าจะเป็นในการเกิดงานน้อยในกลยุทธ์

และ ขั้นที่ 4 คำนวณความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของกลยุทธ์ ซึ่งมี 1 กลยุทธ์ที่จะใช้งานน้อย A B และ C อย่างต่อเนื่องกันตามลำดับ ดังนั้น ความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการเกิดกลยุทธ์ที่ 1 คือ

$$P(S_{t_1}) = P(A)P(B/A)P(C/B/A) = \frac{1}{3} \cdot 1 \cdot \frac{1}{3} = \frac{1}{9}$$

ซึ่งได้จาก

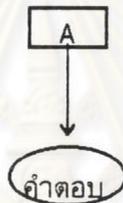
$$\begin{aligned}
 P(A) &= \frac{10}{30} = \frac{1}{3} \\
 P(B/A) &= \frac{10}{30} \div \frac{10}{30} = 1 \\
 P(C/B/A) &= \frac{10}{30} \cdot 1 = \frac{1}{3}
 \end{aligned}$$

ขั้นที่ 5 คำนวนผลรวมความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของทุก ๆ กลยุทธ์ เป็นค่าดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ } (CI_1) &= \sum_{j=1}^1 P(St_j) \\ &= \frac{1}{9} \\ &= 0.1111 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 3 สมมติว่าข้อสอบข้อหนึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คนมีความเห็นว่ามีกลยุทธ์ที่ถูกในการหาคำตอบเพียง 1 กลยุทธ์ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีงานย่อยในกระบวนการคิด 1 งานย่อย มีลำดับการคำนวณดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์งานย่อยที่ประกอบกันขึ้นเป็นกลยุทธ์การคิดหาคำตอบแล้วสร้างเป็นแผนภาพแสดงเส้นทางกระบวนการคิดหาคำตอบตามลำดับงานย่อยในกลยุทธ์ ในภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แผนภาพสมมติแสดงกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับตัวอย่างที่ 1

ขั้นที่ 2 นับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้งานย่อยที่เกิดขึ้นในกลยุทธ์ ดังแสดงในตารางที่ 3.7 ตารางที่ 3.7 ลำดับที่และความถี่ของการเกิดงานย่อยในแต่ละกลยุทธ์ และ ความถี่ในการเกิดกลยุทธ์ที่ใช้แก้ปัญหาของตัวอย่างที่ 3 ได้สำเร็จ

กลยุทธ์ที่	ลำดับที่ของการเกิดงานย่อย A	ความถี่ในการเกิด แต่ละกลยุทธ์
1	1	10
ผลรวมความถี่ในการเกิดกลยุทธ์		10
ความถี่ในการเกิดแต่ละงานย่อย	10	10

ขั้นที่ 3 คำนวนความน่าจะเป็นในการเกิดงานย่อยในกลยุทธ์
และ ขั้นที่ 4 คำนวนความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของกลยุทธ์

$$P(St_1) = P(A) = \frac{10}{10} = 1$$

ขั้นที่ 5 คำนวนผลรวมความน่าจะเป็นของความสำเร็จในการคิดหาคำตอบของทุก ๆ กลยุทธ์ เป็นค่าดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ดัชนีความซับซ้อนของข้อสอบ } (CI_1) &= \sum_{j=1}^1 P(St_j) \\ &= 1.0000 \end{aligned}$$

จากการคำนวณค่าดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ ดังแสดงในตัวอย่างที่ 1 2 และ 3 ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าข้อสอบที่มีค่าดัชนีความซับซ้อนมากคือ ข้อที่มีกระบวนการคิดซับซ้อนน้อย และข้อสอบที่มีค่าดัชนีความซับซ้อนน้อยเป็นข้อสอบที่มีกระบวนการคิดซับซ้อนมาก

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบกลยุทธ์ที่ใช้ในการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ โดยในการเปรียบเทียบนี้ทำการเปรียบเทียบระหว่างกลยุทธ์ที่ผู้สอบใช้ในการคิดหาคำตอบ กับกลยุทธ์ที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอว่าเป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการคิดหาคำตอบได้สำเร็จและเปรียบเทียบกลยุทธ์ที่ผู้สอบซึ่งมีระดับความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันใช้ในการคิดหาคำตอบ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 นำผลจากการสัมภาษณ์กลยุทธ์การคิดหาคำตอบของตัวแทนตัวอย่างพลวิจัย กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีระดับความรู้พื้นฐานแตกต่างกัน 16 คน (กลุ่มสูง 10 คน และกลุ่มต่ำ 6 คน) มาสร้างเป็นแผนภาพแสดงกลยุทธ์การคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบแต่ละข้อของผู้สอบแต่ละคน

2.2 เปรียบเทียบชนิดของกลยุทธ์ที่ผู้สอบใช้ในการคิดหาคำตอบจริงจากข้อ 2.1 กับกลยุทธ์การคิดหาคำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอไว้ในตอนที่ 1

2.3 คำนวณค่าความถี่และร้อยละของตัวแทนกลุ่มนิสิตนักศึกษาและผู้เชี่ยวชาญที่เลือกใช้กลยุทธ์ชนิดต่าง ๆ กันการคิดหาคำตอบ

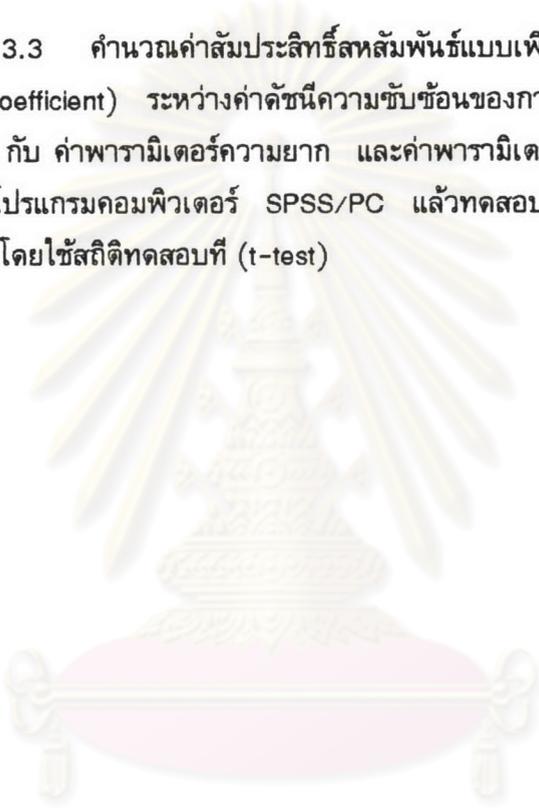
2.4 เปรียบเทียบชนิดของกลยุทธ์ที่ตัวแทนกลุ่มนิสิตนักศึกษาซึ่งมีความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันเลือกใช้

ตอนที่ 3 การศึกษาความตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์ของดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์ โดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์กับค่าพารามิเตอร์ความยากของข้อสอบตามแบบจำลองการตอบสนองแบบแบ่งระดับที่ได้จากการประมาณค่าโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ MULTILOG (Thissen, 1991) โดยมีขั้นตอนตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 ตรวจให้คะแนนแก่ข้อสอบผลสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นข้อสอบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ ที่ใช้ในการพัฒนาดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบผลสัมฤทธิ์แล้วนำผลการสอบ มาจัดแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนของผู้สอบในแต่ละข้อ โดยทำการแบ่งคะแนนในแต่ละข้อออกเป็น 4 ระดับ จากผู้ที่มีคะแนนสูง ปานกลาง ต่ำ และผู้ที่ได้คะแนนต่ำมากจนถึงศูนย์ กำหนดให้กลุ่มที่มีคะแนนสูง เป็นคะแนนระดับที่ 3 กลุ่มที่ได้คะแนนปานกลางเป็นคะแนนระดับ 2 กลุ่มที่ได้คะแนนน้อยเป็นคะแนนระดับที่ 1 และกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำจนถึงศูนย์เป็นคะแนนระดับ 0

3.2 ประเมินค่าพารามิเตอร์ความยาก และค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนกของข้อสอบ ตามแบบจำลองการตอบสนองแบบแบ่งระดับให้แก่ข้อสอบตามระดับคะแนนที่ได้ในข้อ 3.1 โดยใช้โปรแกรม MULTILOG version 6 (Thissen, 1991) ซึ่งในการประมาณค่าพารามิเตอร์ของข้อสอบมีค่าสำคัญที่ผู้คำนวณจะต้องระบุเพิ่มเติมนอกเหนือจากการกำหนดรายละเอียดของข้อมูล คือ จำนวนรอบของการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธี Marginal Maximum Likelihood (MML) ผู้วิจัยระบุรอบของการคำนวณเพื่อการประมาณค่าที่ให้ค่า Marginal Reliability สูง และให้ค่า Maximum Parameter Change ต่ำ ดังแสดงผลลัพธ์จากการคำนวณโดยโปรแกรม MULTILOG ใน ภาคผนวก ข

3.3 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) ระหว่างค่าดัชนีความซับซ้อนของการคิดหาคำตอบสำหรับข้อสอบ ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ในข้อ 1.7 กับ ค่าพารามิเตอร์ความยาก และค่าพารามิเตอร์อำนาจจำแนกของข้อสอบที่ได้จากข้อ 3.2 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC แล้วทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย